

Letopis Vincenciův

Vincencius (*okolo r.1130-1167) byl kanovník, notář, kronikář a kaplan pražského biskupa Daniela I. Jeho původ není znám, ale na základě některých zápisků v jeho díle se usuzuje, že byl Čech. Několikrát se po boku Daniela dostal do Itálie, a právě tyto cesty výrazně ovlivnily jeho dílo.

Celé Vincenciova kronika zahrnuje události v letech 1140-1167. Líčí české dějiny os smrti Soběslava I. a nástupu druhého českého krále Vladislava II. na český trůn. V prvních kapitolách se kronikář soustředí na osudy olomouckého biskupa Jindřich Zdíka, vypráví o vzpouře moravských údělných knížat proti Vladislavovi, jeho útěku z Čech a následnému návratu na trůn. Zmiňuje připravovanou křížovou výpravu do Jeruzaléma a Pomořanska. Největší pozornost věnoval Vincencius létům 1158-1160, tedy výpravě krále Vladislava II. do severní Itálie na pomoc Fridrichu I. Barbarossovi proti Milanu. Podrobně zde popisuje obléhání města a jeho dobytí (za příslib pomoci Fridrichovi při tažení získal r. 1158 Vladislav titul krále). Po porážce Milánských působil Vincencius jako diplomat na císařském dvoře a doprovázel biskupa Daniela i do Uher. Letopis končí nedopsán rokem 1167, druhou cestou biskupa do Itálie.

Přestože kroniku věnoval králi Vladislavovi a jeho ženě Juditě, nejde o oslavné dílo, spíš o vyprávění vlastních zkušeností a zážitků. Vincencius často zdůrazňoval svoji osobní účast na výpravách a v tomto ohledu se kronika liší od jiných středověkých spisů, má podobu jakýchsi vlastních memoárů. Letopis má vysokou literární úroveň a historickou hodnotu.

Letopis Jarlochův

Kronikář a první opat milevského kláštera **Jarloch** (neboli Gerlach, 1165-1228), patrně německého šlechtického původu, byl stoupcem církevní emancipace. Studoval klášterní školu v Oberzelli u Würzburgu. Po třech letech zde se stal pomocníkem opata Gotšalka a v jeho službách zůstal až do jeho smrti. R.1186 byl vysvěcen na kněze a o rok později se stal opatem premonstrátského kláštera v Milensku, zde působil až do své smrti.

Jarloch nechal přepsat Vincenciovy zápisky a dále v nich pokračoval. Navázal rokem 1167 popsal dějiny do roku 1198, kde končí letopis stejně jako u Vincencia uprostřed věty. Nepochybně však měla kronika větší rozsah, protože se v zachované části kroniky zmiňuje o událostech daleko pozdějších než r. 1198. Letopisy zpracovával Jarloch pravděpodobně v letech 1214-1222 a jde o nejspolehlivější pramen pro dobu českých dějin 2.poloviny 12.století. Důležitou část v Jarlochově díle tvořila bibliografie želivského opata Gotšalka, který stál u založení prvního premonstrátského kláštera u nás a mnoha dalších. Z Jarlochova líčení je patrný obdiv k této osobě a jeho příkladnému životu, považuje ho za osobnost stojící na počátku nové éry české historie. Mimo jiné popisuje vládu Soběslava II., spory o nástupnictví Přemyslovců či abdikaci Vladislava II. ve prospěch syna Vladislava Jindřicha. Poslední dochovaná část kroniky se zmiňuje o povýšení Přemysla Otakara I. na post krále (1198).

Jarloch použil Vincenciův letopis jako chronologickou kostru pro jeho vlastní další vyprávění, které se vyznačuje mimořádnou objektivností a spolehlivostí. Oba rukopisy se zachovaly ve Strahovském klášteře. Byly sepsány dodatečně a to je důvod, proč je mnoho popisů události

chybných chronologický někdy i věcně. Jsou významným pramenem pojednávajícím o událostech 12.století., často pramenem jediným.

Literatura:

Kernbach, J.: Vincenciova a Jarlochova kronika v kontextu svého vzniku: k dějepisectví přemyslovského období. Matice moravská, Brno 2010.

Nechutová, J.: Latinská literatura českého středověku do roku 1400. Praha 2000.

Heřmanský, F.: Letopis Vincenciův a Jarlochův. Praha 1957.

Prameny:

Prameny dějin českých II.: Letopisy Vincencia, kanovníka kostela pražského, Jarlocha, opata kláštera milevského. Praha: Nákladem nadání Františka Palackého, 1874.